

системи та розвинутої інфраструктури фінансового ринку. Вимоги для роботи вітчизняних банків суттєво відрізняються від економічного середовища, в якому працюють банки іноземні.

Щодо досліджень вчених, присвячених роботі банків, всупереч деякій подібності процесів реформування економіки в Україні та Європі, великому їх застосуванню у вітчизняній практиці заважають суттєві відмінності, що мають місце в банківській діяльності і стосуються насамперед систем бухгалтерського обліку, звітності, податкового законодавства, положень та методів регулювання функціонування банків з боку НБУ та Центральних банків країн Європи [2, с. 146].

За умов безупинного підвищення нестабільності міжнародних та національних ринків вагомість економічного аналізу безмежно зростає. Поліпшення теоретичних засад економічного аналізу в банківській діяльності та формування ідентичного методичного інструментарію це необхідна умова підвищення результативності функціонування кредитних установ, піднесення рівня реалізації своїх функцій системою банків в цілому, зростання довіри до установ з боку суспільства.

Наслідки досліджень щодо визначення місця та ролі економічного аналізу в процесі керівництва банком дають підстави для висновку, що на економічному аналізі базується розроблення інструментарію прикладних аналітичних опрацювань, зокрема і в банківській галузі, а управління фінансово-економічною роботою банків розв'язується через поєднання двох основних підходів:

- треба використовувати зарубіжний досвід, призвичаюючи його до вітчизняних угод, перспектив, звичок, зовнішнього кола;
- слід підготувати сучасні методи та прийоми фінансово-економічного аналізу банківської діяльності, оскільки особливі вмови перебудови вітчизняного господарства вимагають незмінного пошуку точних вирішень.

Список літератури

1. Аналіз банківської діяльності: підручник / [А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.]. Київ, 2004. 599 с.
2. Волкова І. А., Калініна О. Ю. Бухгалтерський облік у банках: навч. посіб. Київ, 2011. 520 с.
3. Косова Т. Д., Циганов О. Р. Банківські операції: навч. посіб. Київ, 2008. 372 с.

UDK 368.914

Petrushka O. V.

Ph.D. in Economics,

Associate Professor of Department of Finance named after S.I. Yuriy,
Ternopil National Economic University,

Shuliuk B. S.

Ph.D. in Economics,

Associate Professor of Department of Finance named after S.I. Yuriy,
Ternopil National Economic University

**THE INFLUENCE OF FACTORS ON THE DEVELOPMENT
OF NON-STATE PENSION PROVISION**

In today's conditions of economic and political instability in Ukraine, a very important issue is the discovering various factors influencing the development of the system of non-state pension provision. It should be noted that there are both factors of positive influence and factors that cause risks in the activities of non-state pension provision. Investigating both positive and negative factors, causes of their occurrence and impacts will allow developing a mechanism for eliminating negative risks or minimizing their impact, and for positive ones to develop a mechanism for extending the action to maintain a positive effect on the system of non-state pension provision. Types of market (financial) risks of the system of non-state pension provision are discussed in Fig. 1.

So, financial risks include five main types of risks, which include: a price risk, a liquidity risk, a partnership risk, a currency risk and an interest risk. The essence of price risk is manifested in the possibility of changing prices for financial investments. In a market economy, it is impossible to establish fixed prices, so price risk is presented in any activity, and especially in the financial

sector. The liquidity risk is a risk of temporal impossibility to fulfil its own obligations. Mostly the liquidity risk is the result of unprofessional management of cash flows. The risk of the partnership is that there is always a risk of full or partial non-fulfilment of the obligations of counterparties with whom non-state pension providers cooperate.

Fig. 1 Types of market (financial) risks in the system of non-state pension provision*

* Made by the author on the basis of [1]

Concerning to the interest and currency risks, the interest rate is related to the interest rate changing risk, and currency is related to the fluctuation of the exchange rate of foreign currencies and precious metals in relation to the national currency. It should be noted that some financial risks are manageable, they include the liquidity risk and the partnership [2, p. 284]. In our opinion, the liquidity risk can be minimized due to the use of an effective mechanism for managing financial flows of a non-state pension provider, through which the receipt of financial resources coincided in time with the fulfilment of obligations. In order to minimize the risk of a partnership, it's necessary to approach the selection of counteragents carefully and take into account a number of aspects that should be considered [1]:

- availability of a license for a certain type of activity;
- compliance of the equity capital established in the state with the norms, and possibilities of financial and economic activity;
- the term of work in the market;
- audit results;
- reputation in the market.

In our opinion, the second group of risks in the system of non-state pension provision is a national risk, which includes the risk of changes in legislation, the tax risk and the demographic risk. This group of risks is an external risk for the system of non-state pension provision and is not related to the activities of non-state pension provision entities. The risks of changing the legislation include the possibility of changing legal acts in the field of non-state pension provision, as well as the possibility of prohibiting certain types of activities. The tax risks are the opportunities for changes in tax legislation. The demographic risks are the most urgent at the present stage, as the demographic situation is getting worse and worse not only in Ukraine but also in the whole world.

The third group of risks is the operational risks associated with the emergence of problems in management, support and control systems. This risk group includes an actuarial risk, a management risk and a technological risk. As for the actuarial risks, they represent a mathematical calculation of the expectation of an insured event. The management risk is the risk of ineffective management decisions that can lead, for example, to losses when inefficient investment of funds, etc. The technological risks are related to the failure of the use of technology and software in the activities of the system of non-state pension provision.

From the above analysis of the factors of the system development of non-state pension provision, we can see that at the present stage of development there is a number of obstacles for the effective development of this system. However, those factors and risks that are subject to management by non-state pension providers can be transformed into positive factors of development. However, there are still factors that do not depend on the system, the main factor is the lack of development of financial services markets, which primarily creates restrictions for the activities of non-state pension providers [3, p. 363]. Also, one of the main factors of negative influence is the political situation in Ukraine, instability in all spheres of social and economic life, low level of incomes of citizens. However, the risk factors for non-state pension provision, which are caused by ignorance of citizens, should not be discounted.

Therefore, in our opinion, the subjects of non-state pension provision should minimize the negative impact of those factors that are directly dependent on their activities, while the state legislate to resolve all issues of the contradictions of legislation, as well as through direct and indirect methods to stimulate development as a system of non-state pension provision, and the financial market in general.

References

1. Brovchak S. V. Analysis of risks arising from the work of non-state pension funds: analytical portal Pension consultant. URL: <http://pension-npf.ru/index.php@src=233.html> (application date: 13.06.2019).
2. Vladyka Y. P. Directions of development of non-state pension provision. *Money, finance, credit*. 2017. № 19. P. 282 – 286.
3. Nebaba N. O. Influence of macro and microeconomic factors on the development of the system of non-state pension provision in Ukraine. *Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine*. 2016. № 38. P. 360 – 366.

УДК 368.5

Писаренко Н. В.

здобувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Київського інституту банківської справи

МІСЦЕ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР У ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ СТРАХУВАННЯ

Аналіз наукових джерел свідчить про те, що страхування сільськогосподарських культур є актуальною темою сучасних досліджень, але визначення даного поняття науковцями зустрічається у фаховій пресі зрідка, або просто копіюється вченими, повторюючи формулювання. Поряд із дефініцією поняття «страхування сільськогосподарських культур» у науковій літературі наводяться поняття «сільськогосподарське страхування», «агροстрахування», «страхування врожаю сільськогосподарських культур». Інколи страхування сільськогосподарських культур ототожнюється з наведеними поняттями та визначається як «економічні відносини щодо захисту майнових інтересів суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність у виробництві сільськогосподарських культур».

Доцільно буде з'ясувати, що у перекладі з англійської мови визначення «сільськогосподарське страхування» та «агροстрахування» є синонімами, тому що переклад їх однаковий – agricultural insurance. Тому ці два поняття багатьма науковцями інколи вважаються тотожними та близькими за значеннями.

У наукових працях, і зокрема, у визначенні вчених В. С. Гайдука і В. С. Луцько зустрічаємо дефініцію «страхування сільськогосподарських ризиків». Інколи його ототожнюють із сільськогосподарським страхуванням. Так, дійсно, як у сільськогосподарському страхуванні, котре об'єднує в собі об'єкти галузей майнового, особистого і страхування відповідальності на які направлений страховий захист в страхуванні сільськогосподарських ризиків виникає дефініція «ризиків», які власне також можна віднести до категорії майнових, особистих та відповідальності. Але в другому випадку вони розглядаються в контексті переліку небажаних подій.

У науковій літературі нечасто зустрічаються визначення дефініції поняття «страхування сільськогосподарських культур», так, вчений М. М. Александрова вважає даний вид страхування «специфічним та складним» [1]. Ми цілком погоджуємося з таким